

Jog & Fegyver

Ez évi utolsó számunkban befejezzük a szolgálati lőfegyvert tartókkal kapcsolatos szabályozások ismertetését. Most elsődlegesen a hivatásos vadászok, erdészek, valamint a halőrök, illetve a személy- és vagyonörök kerülnek sorra. A halőrökre vonatkozó szabályozás sem sokkal szűkebb, mint ami a személy- és vagyonörökre vonatkozik, pedig az is igen közelít a nullához.

A hivatásos vadászokra az 1996. évi LV. tv., valamint a végrehajtására kiadott 30/1997. (IV. 30) FM rendelet vonatkozik, mely rögzíti, hogy a vadászati jog gyakorlója vadászterületenként egy, de minden megkezdett 3000 hektár után egy fő - képesítéssel és vadászlőfegyver-tartási engedéllyel rendelkező - hivatásos vadászt köteles alkalmazni.

A hivatásos vadásznak a vadállomány és élőhelyének őrzése, védelme érdekében a vadászterületen és a közforgalom elől elzárt magánutakon jogában áll illetve kötelessége

- azt a személyt, aki a vadászterületen tartózkodik, és a vadállományt veszélyezteti, igazoltatni, cselekmény abbahagyására, illetve a terület elhagyására felszólítani,
- a vadászterületen vagy annak közvetlen közelében tartózkodó személyt a birtokában levő vad, vadhús, szárnyas, vad tojása, illetőleg trófea birtoklása jogosultságának igazolására felszólítani, igazolás hiányában a terméket elismervény ellenében visszatartani,
- vadvédelmi bírság fizetésének alapjául szolgáló cselekmény alapos gyanúja esetén a személyt igazoltatni, a járművet átvizsgálni, az elkövetésül használt eszközöket - ideértve a gépjárművet is - elismervény ellenében visszatartani, továbbá az illetékes hatóságnál eljárást kezdeményezni.

A hivatásos vadász - a külön jogszabályban meghatározott feltételekkel - jogosult szolgálati vadászlőfegyver és maroklőfegyver használatára. A hivatásos vadász a szolgálati maroklőfegyverét - jogos önvédelmen túl - csak sebzett szarvas, dám, muflon, őz és

vaddisznó elejtésére használhatja. A törvény fenti szövege szerint a hivatásos vadász feladata nem tűnik túl veszélyesnek, de ha tudjuk azt, hogy a vadvédelmi bírságra vonatkozó rész gyakorlatban az orvvadászokkal szembeni fellépést jelent, már változhat a kép. A vadvédelmi bírság nemcsak azt jelenti, hogy az egyébként vadászatra jogosult személy a vadászati szabályokat sérti meg (vagyis nem akkor, nem ott és nem arra vadászott, ahogy a szabályozás lehetővé teszi), tehát orvul, hanem a lőfegyvertartási engedéllyel egyáltalán nem rendelkező, illegális lőfegyverrel vadászó rabszolgák elleni szankciót is magában foglal. Az már más kérdés, hogy az orvvadászatot a bírói gyakorlat, mint lopást értékeli, amennyiben a lőfegyver jogellenes birtoklásáról nincs szó. Az illegális lőfegyver birtokosaira várható büntetés mértéke viszont rendkívül veszélyeztetett helyzetbe hozza a hivatásos vadászt egy olyan helyen, ahol gyakorlatilag a segítségkérés lehetősége kizárt. Ennek figyelembevételével a jogszabályi védettsége nem biztos, hogy a kívánt szintet eléri.

Nézzük, miként szabályozza a fenti feladatok végrehajtása érdekében a hivatásos vadász lőfegyverhasználatát az FM-rendelet. A hivatásos vadász szolgálata teljesítése közben szolgálati lőfegyverét előzetes figyelmeztetés és riasztó lövés leadása után az életet vagy testi épséget közvetlenül fenyegető támadás elhárítására - ha a támadás másként nem hárítható el - használhatja. A fegyverhasználat nem lépheti túl a jogos védelem szükséges mértékét.

Ha a szolgálati lőfegyver használata következtében személyi sérülés történt, a hivatásos vadász köteles a sérültet a helyszínen elsősegélyben részesíteni és sürgős orvosi ellátásáról gondoskodni. Amennyiben az olvasó visszalapoz a témát ismertető cikkek közé, látni fogja, hogy szolgálati lőfegyver használata során bekövetkező személyi sérülés esetén szinte mindenhol van utalás a segítségnyújtásra, de míg egyes helyeken csak biztosítani kell az orvosi ellátás lehetőségét, máshol erre az előjáró köteles intézkedni, addig itt a helyszínen tartózkodó - és lövést leadó - személyt kötelezték erre. Ennél hamarabb sehol sem biztosítják a sérült ellátását kötelező erővel, ami a jogszabály egyik pozitívuma.

A szolgálati lőfegyver személy elleni használatról a hivatásos vadász köteles az illetékes rendőrhatóságnak, vadászati hatóságnak, valamint a jogosultnak (vadászati jog jogosultjának, vagyis aki a hivatásos vadászt alkalmazta) jelentést tenni. A hivatásos vadász köteles az őt ért támadásról, fenyegetésről vagy jogszerű tevékenysége akadályoztatásáról a jogosultat (lásd fentebb) tájékoztatni, valamint indokolt esetben a rendelkezésre álló bizonyítékok megjelölésével az illetékes rendőrhatóságnak feljelentést tenni.

Hivatásos vadász nagyvad-utánkeresés során kegyelemnövéshez legalább .357 Magnum kaliberű, ötven méter távolságból legalább 8 KO értékű lövedék kilövésére alkalmas, forgótáras rendszerű szolgálati maroklőfegyvert, egyébként legalább 9 mm Parabellum kaliberű szolgálati maroklőfegyvert használhat. Tehát a hivatásos vadásznak lehet a szolgálati maroklőfegyvere 9 mm Parabellum, de nagyvad-utánkeresés során megadandó kegyelemnövéshez csak .357 Magnumkaliberű forgótáras revolvert használhat. A hivatásos vadász szolgálati célú vadászfegyverére és maroklőfegyverére a 115/1991. (IX. 10.) Korm. rendelet 17. § (1) b) pontja vonatkozik.

Lőfegyver, lőszer megszerzésére és tartására engedélyt az a természetes személy kaphat, aki szolgálati célú vadászlőfegyver és/vagy maroklőfegyver megszerzése iránt kérelmet nyújtott be, a vadászati jog gyakorlására előírt feltételeknek megfelel, és munkaköre vadászati felügyelő, illetve a vadászati hatóság által nyilvántartott hivatásos vadász, ha ilyen munkakörben van foglalkoztatva. Az erdészekre az 1996. évi LIV. tv. és a végrehajtására kiadott 26/1997. (IV. 30.) FM rendelet vonatkozik az alábbiak szerint. Az erdőgazdálkodó az e törvényben, valamint külön jogszabályokban foglaltak szerint gondoskodik az erdő őrzéséről. Az erdő őrzésével megbízott erdészeti szakszemélyzet tagja szolgálati területén, amennyiben egyébként megfelel a külön jogszabályban írt egyéb feltételeknek, jogosult egyenruhát, valamint szál szolgálati lőfegyvert viselni. Téved az olvasó, amikor azt hiszi, hogy itt valamiféle alabárdal, pallossal vagy egyéb szálfegyverrel egybeépített lőfegyverről van szó. Puskára gondoltak a derék jogalkotók, de valahogy igen szakszerűen kívánták magukat kifejezni, aztán ez lett belőle.

A lőfegyver viselésének és használatának szabályait az erdészeti szolgálati szabályzat állapítja meg az alábbiak szerint:

Hatósági feladatok ellátása esetén a fegyver tartására jogosult személynek a munkáltató által való kinevezése előtt meg kell felelni a szolgálati célú fegyver megszerzésével és tartásával kapcsolatos külön jogszabályok előírásainak. Az erdészeti hatósági feladatokat ellátó személyek rendőrhatalósági engedély alapján szolgálati célból szereznek be és tartanak maguknál maroklőfegyvert (esetleg gáz- vagy riasztófegyvert) a munkáltató szervezet vezetőjének munkaköri besorolási döntése alapján.

A szolgálati fegyvert a munkáltató biztosítja meghatározott értékhatáron belül. Az erdészeti hatósági feladatokat ellátó személy a szolgálati fegyverét az előírások szerint, előzetes figyelmeztetés és riasztólövés leadása után, az életet vagy testi épséget közvetlenül fenyegető támadás elhárítására - ha a támadás másként nem hárítható el - használhatja. Az erdészeti szakszemélyzet tagja - szolgálati célból - rendőrhatalósági engedéllyel megszerezhet és tarthat magánál maroklőfegyvert, lőszert, gáz- és riasztófegyvert, szál(vadász)fegyvert.

Már megint előjött ez a szerencsétlen szálfegyver, úgy látszik, nem tudnak a szakemberek sem elszakadni a törvénybe egyszer belekerült dilettantizmustól. Az erdő őrzésével megbízott erdészeti szakszemélyzet tagja jogosult szolgálati lőfegyver viselésére, illetve használatára, akinek a szolgálati célból fegyverrel és lőszerral való ellátására foglalkoztatója illetőleg megbízója köteles gondoskodni.

A szolgálati lőfegyver maroklőfegyver és sörétes szál(vadász)lőfegyver lehet. A munkaterületén vadászati feladatokat ellátó tagja golyós vagy vegyes csövű fegyvert is kaphat, és azt ilyen célra szóló engedéllyel használhatja. A szakszemélyzet tagja jogosult gázsóró palack használatára is. Kérdés lehet, hogy miféle gázt szór az a palack, mert a rendelet ezen szövegezése bármilyen gáz használatára feljogosítja az erdészt. A foglalkoztató vagy megbízott köteles gondoskodni a rendszeres lökiképzés, lögyakorlat lehetőségének biztosításáról. Ha a lögyakorlás kötelezettsége nem is jelent meg, de végre valahol megjelent a lögyakorlás lehetőségének biztosítási kötelezettsége. Az erdész tehát nem köteles gyakorolni - miként senki, akiről eddig szó volt -, de köteles a foglalkoztató biztosítani részére a lehetőséget, és már ez is valami.

A fegyverhasználat nem lépheti túl a jogos védelemhez szükséges mértéket. A fegyver személy elleni használatáról köteles haladéktalanul bejelentést tenni az illetékes rendőri szervnek. Ha a fegyver használata közben személyi sérülés történt, köteles a sérültet elsősegélyben részesíteni és orvosi ellátásáról gondoskodni. A szabályzat ezen szövege teljesen megfelel a hivatásos vadászokra vonatkozó résznek, miként alapvetően a többi része is, csak az a szálfegyver ne lenne benne.

A lőfegyver megszerzésére és tartására a 115/1991. (IX. 10.) Korm. rendelet 17. § (1) c) pontja vonatkozik, mely szerint az kaphat ilyen célból engedélyt, aki: szolgálati célú sörétes

lőfegyver és/vagy maroklőfegyver megszerzésére kérelmet nyújt be és az erdészeti hatóság által nyilvántartott, erdő érzésével megbízott erdészeti szakszemélyzet tagja, ha ilyen munkakörben van foglalkoztatva.

A halőrökről csak ezért emlékezünk meg, mert legalább egy helyen említik, hogy lehet fegyverük. Rájuk az 1997. évi XLI. tv. és a végrehajtására kiadott 78/1997. (XI. 4.) FM rendelet vonatkozik.

A jogszabály rövidre zárja a kérdéskört, amikor úgy rendelkezik, hogy „halászati őr olyan személy lehet, aki - ha az őrzés során lőfegyvert is tart magánál - megfelel a lőfegyvertartási engedély kiadására vonatkozó, külön jogszabály szerinti feltételeknek”. Meg kell azért jegyezni, hogy egyéb feladataik mellett a jogszabály feljogosítja a halórt jármű átvizsgálására is, ha a halállomány védelme ezt megköveteli.

A személy- és vagyonőrökről az 1998. évi IV. tv. rendelkezik, végrehajtási rendelet nélkül, és ha a jogszabály legalább annyit foglalkozna a lőfegyver és kényszerítőeszköz használatának szabályozásával, mint a kamarájuk működésével, akkor annak minden személy- és vagyonőr nagyon tudna örülni. Nem kapnak ugyanis sokkal több útbaigazítást, mint a halőrök.

A személy- és vagyonőr arányos mérvű kényszerítő testi erő alkalmazásával:

- a) a védett személy biztonságát fenyegető támadást elháríthatja,
- b) a védett létesítménybe, területre való jogosulatlan belépést megakadályozhatja, a jogosulatlan bent tartózkodót onnan eltávolíthatja,
- c) a rendezvényt zavaró vagy annak biztonságát veszélyeztető személyt a rendezvényről eltávolíthatja,
- d) a pénz- és értékszállítást jogosulatlanul akadályozó személyt eltávolíthatja, illetve a szállítmány biztonságát fenyegető támadást elháríthatja,
- e) a bűncselekmény elkövetésén tetten ért és elfogott személytől a támadásra alkalmas eszközt elveheti.

A személy- és vagyonőr a feladata ellátása során vegyi eszközt (gázsprayt), gumibotot, őrkutyát, valamint - az erre vonatkozó jogszabályok rendelkezése szerint - lőfegyvert, gáz- és riasztófegyvert tarthat magánál és azokat jogos védelmi helyzetben, illetve végszükség esetén alkalmazhatja. Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy a személy és vagyonőr az a)-e) pontokba foglaltakat lőfegyver használata nélkül kell, hogy végrehajtsa - ebből a d) pont a legérdekesebb -, ugyanakkor lőfegyvert csak akkor használhat, ha valakinek az életét a

támadás közvetlenül fenyegeti. Erre most azért nem írok egy-két példát, mert nem akarok tippet adni senkinek, de úgy érzem, hogy ez a szakma ezzel a jogszabállyal nem kapta meg azt, amire szüksége lett volna. A lőfegyver megszerzésére a 115/1991. (IX. 10.) Korm. r. 18. § (1) bek. d) pontja vonatkozik, vagyis gyakorlatilag csak a jogi személy kaphat - rendőrhatalósági mérlegelés esetén - lőfegyvert.

A 14/1991. (X. 31.) BM rendelet 13. § (5) bek. alapján a *„jogi személy köteles gondoskodni a lőfegyver használatára jogosult alkalmazottak rendszeres, legalább kétévenkénti lőkiképzéséről”*.

Tekintettel arra, hogy az erdészeti szakhatóságok esetében a lőfegyver tartója személyes joga alapján kapja a lőfegyvert, a személy- és vagyonőr az őt foglalkoztató jogi személy joga alapján, így tehát ez a szabályozás csak rájuk vonatkozik.

A következő számunkban ismét válaszolok az olvasói levelekre, majd visszatérünk a lőfegyverekkel kapcsolatos jogesetek elemzéséhez.

Dr. Bokros Gábor
ügyvéd